

Tas Latweeschu lauschu draugs.

1837. 26. August.

34ta lappa.

J a u n a s i n n a.

Is Pehterburges. Augsti z. Keisers pa sawu zekku us Wosnesenski etâ August atnahze Dihnaburgê, tur to jaunu zikkadelli pahrraudsija, kaxxa wihrus rihkoja un pats no ta ehdeena baudija, kas preeksch teem saldateem bija iswahrihts. — Augsti z. Keiserene zschâ August ebrauze Maskawâ, pawaddita no sawa wezzaka dehla, kas mihtai mahtei no turrenes bija pretti nahzis. — Keisera brahlis, leelwirhts Mikail, 10tâ August no Pehterburges taisni us Wosnesenski irr aisbrauzis.

• Dehls isglahbj tehwu, sawu paschu dshwibu ne taupidams.

Jhru semmê bija gohdigs kuggineeks, ko sawe: Bekner. Tas jau daudf gaddus pa juhru bija nodshwojis un daschu tahlu zekku isbrauzis. Tam bija dehls, Woldemar ar wahrdu. To labprahst arri gribbeja audsinahst par kreetnu kuggineeku. Tadeht kad schis til 4 gaddus bija wezzumâ, tehws winnu jau nehme lihds us kuggi un tam jau no masahm deenahm mahzija wiffadas gruh-tibas panest. Mahzija winnam arri peldeht, tâ ka puika sawâ peektâ gaddâ jau pratte pa paschu juhru lustigi kugsam apfahre peldeht. Sinnams, tehws arween gauschi pahre winnu ruhpeja, un kad nomannija, ka dehls peldoht peekusse, tad tuhlin pats lehze uhdeni un winnu nesse kuggi.

Tâ Woldemars jo deenas peenehmahs augumâ un spehkâ, un firds winnam jo wairaf nessahs, pa juhru dshwoht. Kad 12 gaddus bija wezzumâ, tad kugga wirsneeks zitteem jaunekteem jau aisrahdija us winnu, itt kâ us labbu preeksch. sismi, fazzidams: Ja schis sehns arri us preekschu tahds pats drohschs paliks, kahds winsch lihds schim bijis, tad gan deenâs tiks par labbu kugga wirsneeku. — Ap to laiku winsch lihds ar sawu tehwu us kuggi bija tanni leelâ juhâ, ko uosauz: wakkara-juhru un kas mums pa wakkara puffi, Amerikas un Eitropias starpâ. Nahze patlabban no Amerikas un dewahs un Entenderu semmi. Bija turpatt us kuggi arri kohpmannis ar sawu masu meitinu no 6 gaddeem. Schis behrns kahdâ deenâ, kamehr tehws pehz puffdeenas gulleja, peegahje pee kugga mallas, un gribbedams ffaktitees uhdeni, eekritte juhâ. Par laimi Woldemara tehws to redseja; tas tuhlin lehze juhâ, dabbuja to behrnu rohâ un dewahs atpakka us kuggi. Bet tai paschâ brihdi winsch arri eeraudsija breefmigu siwi, kas taisni winnam wirsu nahze. — Schi siws irr tas wiffbreesmiga kajs juhras

swehrs; winnas rihfle irr tik leela, ka paanguschu zilweku spehji eerihht wesselu un winnas plattâ mutté irr lihds 400 assi sohbi. — Kad winsch, scho swehru eeraudsijis, pehji palihga fauze, tad wiffi fugga laudis faskrehje fugga wirspuffé, bet redseja, ka siws winnam jau tik turwu bija, ka winnu wairs gan ne warroht isglahbe. Bet tik ka Woldemars famu tehmu tahdâ breefinâ redseja, winsch ar plikku sohbeni rohkâ eelehje juhâ, zihthas siwei peepeldeht blakkam, nolaides appaksch uhdens un sohbeni siwei dsilli eeduhre wehderâ. Schi nu greesehs no rehwa us dehlu un nu fahzahs breefmiga zihnischana. Gan jau schfitté, ka Woldemar famu negantu prettineeku effoht uswarreis; jo daudreis schim jau bija eeduhris; bet par nelaimi schee duhreeni ne bija wis nahwigi. Zee zitti wihri winneem abbeem no fugga pasneede wirwes, lai pee tahm peekertohs un tiftu uswillti. Zâ arri gan isdewahs ar wezzo Bekneri, jo to iswille laimigi ar paschu to behnu winna rohkâ; bet kad Woldemars arri wirwi jau bija fahzahs un pa puffi is uhdens bija iswiltis, tad tas negants swehrs lehkschu winnu wehl fagrahbe un, wisseem fugga laudim redsoht, aprihje. — Ak, kâ wiffi noschehoja un apraudaja to drohschu jaunekti, kas famu tehmu glahbdams, pats tahdu breefmigu gallu dabjuja.

D. Et — n.

• Trakku funnu un wilku rehjums.

Zas jaw dauds nelaimes un behdas darrijs, un gan tahs affaras newarretu isskaiht, kas par to birruschas; jo gan retti kahdu weetu ussetu, fur nedabbutu no fareetu zilweku gruhtham zeeschanahm un breefmiga galla stahsus klausitees. Tomehr no wisseem tahdeem stahseem, fo dsirdejis, naw neweens, kas tâ buhtu schehluma affaras reetinasis, kâ tas, fo ne fenn Wahzu grahmatinâ, no ustizzama Widssemes dwehfeles ganna par fawas draudses lohjekli stahstitu, usgahju. Kad tas turklat arri jauki rahda, ka Deewa bihjaschana arr tahs wiffu gruhthas behdas weeglina, un ka zilwefagars, kad tiklai drohsch un zeeti fo apsnahmees, meefas kahrumu un reebumu spehjus warreht, tad juns, mihti lassitast, to arri stahstischu. — Preeksch kahdeem zo gaddeem 2 puffauguschu puischi ne zil tahl no mahjahm, meschmallâ lohpus gannija, kad trakhs wilks peepeschi teem usgahsahs, to weenu sehnu garr semmi israhwe un breefmigi fahrehje. Dhtrahs us schohgu uslehjis, fauze gwalto, un, meetu no schohga israhwis, sweede wilkam, un trahpija. Tad tik tas, famu laupijumu atstahjis, gahsahs us to sweedeju, to norahwe no schohga un arri stipri farehje. Tai paschâ azzumirkli peeless fainneeka wezzafais dehls, jauns, skaisis wihrs, kam tik pehrnâ ruddeni kahas bij bijuschas, un kas no wisseem pasihstameem par gohdigu, gaischu un deewabihjigu zilweku tappe gohdehts. Zas, turwumâ strahbadams, brahli brehjoschu bij dsirdejis, un paligâ steldamees, famu zirwi no rohkahm bij atmettis. Tudal wilks us winnu lezz ar negantigi usplestu rihkli, un kad winnam itt nekahda eerohschana nebij wilkam rohku itt dsilli rihkik eegrude. Nu zehlahs brihnuma zihnischana: wilks ar naggeem plohsfijahs un ar sohbeem rohku grause, un wihrs to ar duhri sitte un tam rihkli schraudse; bet rehji gallâ newarreja wairs willa grauschana panest. Tad tik swehram israhwe rohku no rihkles, nokehre to pee astes un, to stipri turredams, nehme gwalto faukt. Igti gan bij fahzau, jo wehjsch bija prettim un nelahwe lehti teem zitteem faines laudim ta jauna wihra fahkschana fadsirdeht; tomehr, kad jaw gan drihs tam spehka peetruhke swehra trakfoschanai atsturretees, tad laudis faskrehje un to ar nuhjahm nositte. — Tik wisschâ firma bij padohtha, tad jaw gahdaja tohs 3 eewainotus us pilksatu pee daktera stelleht, bet tas, kam wilks pirmam bij uskrittis, tâ bij fareets, ka to zellu ne buhtu warreis panest un arri to paschu nakti nomire. Dhtree diwi gan tappe us pilksatu westi, bet

tas sehns, jebſchu pee kohpſchauas un ahrſteſchanas ne kas netrukke, jaw dewitâ deenâ apfirge un pehz 4 deenahm pee duſſeſchanas aiſgahje. Tas jaunais wihrs pilnas 6 neddelas pee daktera palikke, lihds no mahjahm ſinna atnahje, ka winnam dehlinsch effoht fatihts. Nu ſweſchumâ wairſ newarreja zeſtees, un dakteri tik gauſchi luhdſe winnu pahrlaiſt mahjâs, kâ dakters, bihdamees ka no leelas ſehroſchanas tik jo ahtrakti ne apfirgtu, un to itt ſkaidri weſſelu redſedams, winnu pee teem ſawejeem pahrraidija. — Ak, kâ tur winna ſirds lehje no augſta preefa, ſawus ſirnuſ wezzakus, kas to jaw bij apraudajufchi, un ſawu mihtu ſeewinu atkal redſoht, un ſawu pirmsſimmuſchu behrniau pirmu reiſi us ſawahm rohkahm turroht! — Bet — ak ſchehligs Deewſ! jik ahtri ſchis preefa brihdinsch pahrgahje, un kahdas ruhktas behdas wiſſu to nabbagu ſirdis apgruhſtinaja. — Jaw treſchâ deenâ pehz ſawas pahrnahſſchanas winnam duhress eesmettahs tannis aiſdſijufchâs wahſtis, un ohtru rihtu pirmas ſchauſmas usnahje, dſehreena trauku eerangohht. Gan wehl pahru reiſi noſdſehrahſ, bet jo us preeſſchu, jo tas winnam wairak reebe. Wehl weſſelu deenu to behdu ſinnu flehpe, bet tad itt pamafam un gahdigi, lai pahrlleku neſabihchohs, ſahje teem ſawejeem iſteikt, kâ ar winnu bij, un ka nu gan ne kas wairſ nelihdſeſchoht, bet fo us ſcho muhſchu buhſchoht jaſchſirrahſ. — Kad labbu brihdi ar ſaweem peederrigeem bij nobehdajees un noſchelojees, ka tik ahtri un tik breeſnigi bij ja atſahj, tad patſ pirmais atkal ſahje apmeerinatees un zittus eepreezinahht, un wiſſu par ſawu laizigu mantu un buhſchannu iſteizis un nolizzis, luhdſe, lai mahzitaju pahrewſtu, ka taptu eefwehtihſ. — Mahzitaju jaw ar apmeerinatu un itt laipnigu prahtu ſagaidija, tam ſkaidri iſteize wiſſu, kâ ar winnu bij gahjis, un ſazzija, ka winnam gan gruhti rahdotees, no ſawas ſeewinas, ſawa behrnina un ſaweem miſſeem wezzakeem tik ahtri un tahdâ wiſſe atſahht, bet ka mihtais Debbeſu tehws to jaw gan labbati prohoht. Pee paſchâs eefwehtichanas un pee wiſſeem mahzibas un eepreezinahſchanas wahrdeem, fo mahzitais us winnu ſazzija, ſwehtu apdohmu un ſirds lohziſchannu rahdija, bet kad mahzitais winnam ſwehtu bifferi ſneedſe, tad luhdſe, lai tik pirſta gallinu bifferi eemehrzetu un winnam us mehli uſliktu. — Jebſchu gan warreja manniht, ka winnam ſchauſchallas pahrgahje, kad mahzitaja pirſſis iſkaltuſchu un lohſti farſtu mehli aiſkahre, tad tomehr, kad tas ſwehtais darbs bija pabeigtſ, mahzitaru luhdſe, lai wehl tâpat mehli winnam ſlappinatu, jo tas winnam leelu weeglumu darriſchoht. Tâ arri notiffe labbu brihſinnu, lihds weenreis mahzitajam leelaka lahſſina pee pirſta bij peeſehruſees. Kad ta winnam us mehli uſpilleja, tad dikti kâ ſabihjees ſarahwahſ un no krampja warren tappe purrinahſ; bet ahtri atkal ſanehmees, ſazzija: "Zuhſ tak neſeſſeet ſabihjuſchees? — Bet tas arr' bij par daubſ." — Un nu ne kahdu mehles ſlappinahſchannu wairſ negribbeja. — Zauki bij klaufitees, kâ wiſch nu ſawu famiſſuſchu ſeewu un ſawas behdu pilnuſ wezzakus ar mihtigeem un deewabihjigeem wahrdeem eepreezinaja un apmeerinaja. — Kad ſeewas mahte, winnu glaubedama, ar gauſchahm aſſarahm ſazzija: "Wai dehlin, kas t wi ſpeede tahdas gruhtas behdas rawai nabbaga ſeewinai padarriht?" — tad atbildeja: "Kas manni ſpeede, to pateeſi neſinnu; bet to ſinnu, ka ne putas gaiſâ naw weeglaks, ne kâ es biju, kad es tur pahrschohgu ſchahwahſ paligâ. Un kad ar nitko ſwehru zihnijohſ, tad tik dohmaju pee ſewis: "Tu man neſimulſi, un zittam nelaimi tu arr' wairſ ne padarriſi!" — Domehr jo us preeſſchu, jo ſlimmiba winnu pahrnehme, tâ ka wiſſu wakkaru un zauru nakti ar leelahm mohſahm un iſbailehm zihnijahſ. Nihta agrumâ uſlehjis no guktas un, leelâ ſteigſchanahſ baſnizas drehbês gehrbamees, ſanze: "Zuhdſat aſchi ſigus! man tudal jabrauſ us muſſchu. Tur tik atraddiſchu meeru." — Ramehr tappe juhgtſ, wiſch atſal us zitteem ſazzija: "Luhdſami, leekat man kahdu blaſchki ar augſtu uhdeni rattôſ! Es jel raudſſchu, woi es to neeka bailibu neſpehſchu uſwarreht!" — Kad wiſſi nahje winnam labbas deenas doht, wiſch to negribbeja zeſt, jo ilgi tur ne palikſchoht; drihſ buhſchoht atpakka. Tâ rattôſ eemettahſ un ſanze brahlm, lai tik aſchi brauzohht. — Kahdu werſti no mahjahm wiſch nemm blaſchki un, jebſchu gan winnam reebj, ka tik nopurrinajahſ ween, nodſere labbu malku; bet, tik blaſchki atlizzis, ſahht dikti riſſi-

tees, tà fa tif ne noslahpst, lihds ar naggeem no paschas rihkes tabdu glohda gabbatu, tà strikki, pehdu garru un pirksti beesu, iswelf. Pehz kahdu brihdi dserr atkal, un atkal tàpat noteef ar rihstischanu un glohda iswillefchanu. Trihs werfes no mahjahn pee frohga leef apturreht, islegg no ratteem pee atkas, nomett aschi drehbes un fauz brahlim ar breefanigu balsi, lai winnam spanni augsta uhdens usgahschoht. Ramehr brahliß, no schehluma un bailehm trihzedams, to darrija, winnam itt negantigi bij jabtaus, bet tomehr zeete. Itt flapfch aschi atkal gehrbahs un tuhse brahli, blaschli atkal ar augstu uhdeni pildih, lehze rattès un fauze, nu tif lai wehl jo aschaki brauzoht. Us zellu atkal diwi reises dschere un tàpat gahje, tà pirmit, lihds tahs trihs werfes us muischu nobrauze. Muischas ebrbergi eceedams, tif wezzu seewinu fasteefahs, un tai itt sweschadi usfauz: "Woi juns itt augsta uhdens klatunna? Aschi gahda man!" Wezzite fasbihjufees isteff, bet kad bailes winnu pahraehmufchas, winnai ne kas ne weizahs, un pehz labbu brihdi ar uhdeni atnahdama, slimmo jaw fawas behdas iszeetufchu nahwes meerà pee semmes gullim atradde. — "Schadi par to jauku auglu kohu, to wehtra paschà seedu laikà isfaknojusi!" tà fazzija wissi, kas to dabbuta dsirdeht, un mehß no wiffas firds arri tà fakkam, bet mehß wehl fakkam klat: "Woi tab fareetus no tabdahn breefmahm itt ne kahdà wihsè newarr isfargah?" — Un paldeems Deewam! us to ja atbild: "Warr gan! jo, kahdas kaites arr' Deewa ne isdibbinajams prahs zilweku behrneem nolizzis, fawàs nekkaitamàs dabbas leetàs winsch deewsgan sahles raddijis, kas derr schahs kaites dsedeht, un zilwekem winsch samannigu prahtu dewis, tahs useet." — Kahdas sahles traktu funnu rehjumam lihds schim useetas, turplikam dabbutet sinnah.

D. E. R.

Summa, zif naudas 24. August-mehn. deenâ 1857 eefsch Rihges maffaja par daschahm prezzehm.

Par	Maffaja:	Sudr. nauda.		Par	Maffaja:	Sudr. nauda.	
		Rb.	fl.			Rb.	fl.
1	parbru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1	10	1	pohdu (20 mahrzineem) waffu	7	—
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1	—	—	tabafa	—	63
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1	75	—	fweefta	—	2 10
—	ausu	—	65	—	dselses	—	75
—	firnu	1	50	—	linnu, frohna	2	—
—	rupju rudsu = miltu	1	10	—	brakka	1	80
—	bihdeletu rudsu = miltu	1	50	—	fannepu	—	80
—	bihdeletu kweeschu = miltu	2	30	—	schijtu appinu	3	—
—	meeschu = putrainu	1	40	—	neschijtu jeb prezzes appinu	1	60
—	eefala	1	5	—	muzzu filku, egli muzzà	5	—
—	linnu = sehklas	2	—	—	lasdu muzzà	5	25
—	fannepu = sehklas	1	25	—	smalkas sahls	4	20
1	wesumu feena, 30 pohdus smaggu	3	—	—	rupjas baltas sahls	4	30
barrotu	wehrschtu gallu, pa pohdu	1	—	—	wahti brandwihna, puffdegga	6	—
				—	diwdegga	8	50

Weenu sudraba rubli warreja dabbutet par 357½ kapeikeem warra naudas.

Lihds 24. August pee Rihges irr atnahfufchi 940 fuggi un aisbraufufchi 810.

Brihw drikkeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanaß puffes:
Dr. C. E. Napier sky.